

פניני הדף

הארות והערות, שנאמרו בשיעור הדף היומי, בביה"כ "אליהו הנביא", רוממה, ירושלים

דבר העורך

הרוצח

מעשה באולם בית המשפט, אשר המה אנשים שכאו להשתתף במשפטו של הנאשם המרכזי בהריגת אחד מתושבי העיר, הקהל באולם המשפט עמד והמתין לאות מפי השופט שיורה לשבת, וזה הגיע. כולם התיישבו, הנאשם ישב בראש מורכו, כמו יודע את גזר הדין, התובע הכללי נראה רגוע, כאשר התבקש לפתוח את דברו: כבוד השופט! הנאשם שלפנינו הוא הרוצח, שרצח את הנרצח שבוע שעבר, בעת שהתפתחה תגרה בין צעירים, אחד מהחבורה דקר את הנרצח בסכין, והבחור שלפנינו נראה נמלט מזירת האירוע, ומעל לכל ספק הנאשם הוא הרוצח! יש כאן עדים שראו את מידועינו, בזה אחר זה עלו העדים על הדוכן, והציבו את האצבע כלפי הנאשם, הדקו את החכל סביב צווארו. הקטגור עמד וסיים את כתב התביעה בבקשה שלא להקל בדינו של הרוצח, השופט נתן את רשות הדיבור לסניגור, ואז פתח הסניגור ואמר: יודע אני שקו ההגנה לוקה בחסר מול כמות העדים, אולם הרשו נא לי להכריז כי בעוד חמש דקות תיפתח הדלת והרוצח האמיתי יופיע בפתח! כך שכל המשפט הזה אינו רלוונטי, שקט מתוח בחלל אולם הדיונים, כולם הסבו פניהם כלפי הפתח, דקה ועוד דקה, ארבע! ארבע וחצי! חמש! ואף אחד לא הופיע בפתח, השופט לקח את הפטיש בו הוא מסכם את הדיון ודפק על השולחן, והחל לקרוא את גזר הדין, הסניגור מחה וביקש לומר את דברו: הרי כל חבר השופטים, והקהל, והעדים, הסבו את פניהם כלפי הדלת, משמע שאין ביטחון שהנאשם הוא הרוצח, ואיך אתם קובעים את דינו על סמך הספק? השופטים נבוכו מהתרגיל שעשה הסניגור, ויצאו להתייעצות, וחזרו, והשופט החל לקרוא את גזר הדין, הסניגור קם ומחה, השופט נימק את החלטתו: כולנו הסתכלנו לעבר הדלת כי לא היינו בטוחים, אבל אדם אחד לא הסתכל, הנאשם! הוא ידע שהוא הרוצח, ועל סמך זה אנחנו מרשיעים אותו.

מי שמאמין בהנהגת הבורא, אם הוא מסתכל לצד, אולי אשור יושיענו, זה לא אמונה, אמונה זה עד הסוף! כי מי שמפחד "מאחד", לא מפחד מאף אחד!

שאלת החודש

הנוסע שלא נסע

מעשה ברשת חנויות גדולה בארץ, אשר חלקה הטבות לעובדיה, ובין העובדים מנו שלוש מנהלים שנהלו את החברה, נשיא החברה העניק להם חבילת תיור בשווי 25.000 ₪ הכוללת: נסיעה ל"תאילנד", בית מלון מפואר לשבועיים, מופעים וכיו"ב. מידועינו המנהל שומר תורה ומצוות לא חפץ לנסוע, וחפץ למכור את החבילה במחיר יותר זול, לכל אשר יחפוץ, בכדי לקבל מזומנים תחת זה.

א. האם מותר לו למכור ללא רשות נותני ההטבה?

ב. באם מותר לו למכור, האם יש בזה משום "לפני עור" או מסייע לדבר עבירה?

חוו דעתכם בנידון, בפסק: 02-5817174 / במייל: pninyhadaf@gmail.com

מסכת יבמות

א. דף נב. מגורי חתן בבית חמיו הקמצן.

נתבאר בגמ' אחד הדברים שרב היה מלקה עליהם זה הדר בבית חמיו, וכ' תוס' אם עושים בכדי לקבל טובה מותר.

השאלה: אברך שאשתו ילדה, והוצרך לדור בבית חמיו, והתבקש להשתתף בתשלום השכירות, האם מותר לו לגור עימם?

ב. דף נג. חתן שכר דירה והשידוך התבטל.

נתבאר בגמ' נחלקו האם תנאי בחליצה צריך להיות כפול כמשפטי התנאים.

השאלה: שכר דירה ואמר למשכיר שזה למטרת חתונה, והשידוך התבטל, האם צריך לשלם על כך?

ג. דף נד. בא ללימוד ליל שישי ונרדם.

נתבאר בגמ' ובשו"ע אעה"ז (קס"ח) דין ישן בקניית יבמה שאינו קונה.

השאלה: אברך הגיע ללימוד ליל שישי תמורת תשלום ונרדם, האם יש מניעה לשלם לו?

ד. דף נה. נתינת מעשר כספים לקרוביו.

נתבאר בגמ' שיש צד ללמוד מאחות אשה שהיא בגדר קרובי עצמו יותר מדודה.

השאלה: האם מותר לתת מעשר כספים לקרוביו שמצבם קשה, ואינם בני תורה?

ה. דף נו. כהן שחי עם אשה האסורה לו.

נתבאר בגמ' ובשו"ע אעה"ז (ו"א) דין אשת כהן שנאנסה אסורה לבעלה.

השאלה: האם מותר להעלות לתורה, כהן שאשתו נאסרה עליו והוא חי עמה.

ו. דף נז. נפצע בתאונה ונעשה פצוע דכא.

נתבאר בגמ' ובשו"ע אעה"ז (ה) דין פצוע דכא הנפסל לבוא בקהל.

השאלה: אדם נשוי שנפצע ונעשה פ"ד, האם צריך להתגרש מאשתו?

ז. דף נח. קביעת אבהות עפ"י ד.נ.א.

נתבאר בגמ' שבדיקת האשה ע"י מי סוטה, זהו רק כשהאיש מנוקה מעוון.

השאלה: האם ניתן לסמוך על בדיקת ד.נ.א. לצורך קביעת אבהות?

ח. דף נט: מכירת כלב בכדי לשלם חוב לביה"כ.

נתבאר בגמ' האיסור להביא אתנן לבית ה'.

השאלה: אדם החייב כסף רב לביה"כ מעליות של

השיעור בדף היומי נמסר ע"י הרב אהרן בן אדיבה שליט"א

בשעה 15:20, לאחר תפילת ערבית, בביה"כ אליהו הנביא, רח' פתח תקוה 1, שכונת רוממה

ניתן לשמוע בשידור חי / חוזר, בטלפון: 0504-161-689 (שלוחה 5)

הקדשת עמוד 050-419-0185 בנק יהב סניף 123 חשבון 227720	תשובות הערות והארות: פקס: 02-58-17-17-4 דואר: פולנסקי 26 ירושלים מייל: pninyhadaf@gmail.com	'קו ההלכה הספרדי' 0737-860-860 מענה ארצי לשאלות בהלכה	לרפואת הילד יאיר בן מיכל	לרפואת הנערה אורנית בת אסתר
--	---	---	------------------------------------	---------------------------------------

פתגמי מוסר

תפוז: ר' ירוחם ממיר לקח תפוז, והראה לסובבים אותו, קילוףאותו, ושוב עוד קליפה לבנה, חתך פלח וקילף אותו, הוציא בקבוקון זעיר שלם, ואמר לסובבים: יהודי אם הוא מכוסה בקליפות, בסופו של תהליך הוא יתגלה במלא הדרו.

נדנדה: החיים כנדנדה, ילד המבקש מאביו לשחק אותו ולנדנד אותו, והאב יוריד את הכף והבן ישאר למעלה, מה הוא יבקש? אבא! תעלה ותוריד, זה כל הכיף, כך החיים, פעם למעלה ופעם למטה.

פחד: האסון הגדול של האדם, שהוא חושב שהאסון, אסון! פחדו, פחדו ממות ומת מפחד! מי שמפחד מ"אחד" לא מפחד מאף אחד!

כי טוב חסדך מחיים: מעשה ברומניה התחייב אדם מלקות ארבעים על גניבה, הוא חשש מהעונש, כי שמע שלא כולם יצאו מזה חיים, הוא פנה בשקט למלכה, והעביר לו מעטפה, והמסר היה מובן, הרגע הגיע, הלה עמד כפוף על העמוד, ואכן המלכה עמד בהבטחתו, לטיפה ועוד לטיפה, 39 ואז, כום טרארח! אי! גנב! סתם שילמתי לך? לא, השיב המלכה: רצייתי שתדע על מה אתה משלם! לפעמים הקב"ה רוצה להראות כמה חסד הוא עושה עמנו, יום יום, הוא נותן לנו מכה אחת שנשכיל לדעת שכל יום הוא חסד גדול.

פנינים: מים רבים לא יוכלו לכבות האהבה, אבל כמה טיפות מים על הרצפה, אוהו! מטבע מול העיניים, אתה לא רואה כלום, רק תזיז אותו תראה עולם! אמונה- זה כמו מים לקפה, אם אתה רוצה שיהיו חמים צריך להרתיח אותם שוב ושוב! משפטיך תהום רבה- כשיש משפט, לא שואלים ומביטים לצדדים, כאילו יש תהום! הצחוק והבכי, הם שני רופאיו הכי טובים של האדם. המפתח לאושר, טמון ביושר! העולם דומה למים מלוחים, נדמה לאדם שהוא מרוה את צימאנו, ונעשה צמא עוד יותר. המפסיק ללמוד כמפסיק לשחות, הנהר יחזיר אותו אחורה.

אמונה (א): מעשה שסיפר הרב גבאי זצ"ל מנתניה: קהילה בצרפת עזובה מדת, משפחה יקרה אזרה אומץ, וגייסה כספים, הקימה ביה"כ, כולל, חידוד, ביה"ס לבנות, ורק מקווה היה חסר, הם גייסו במשך שנתיים כסף, וכאשר הושג הכסף במלואו בנו את המקווה הכי מהודר שיש, כל בני הקהילה הוזמנו לחנוכת המקווה, אולם בסיום האירוע, קרה אסון, בנם של התורמים בן שנתיים, זחל לעבר המקווה, וטבע למוות. בני הקהילה לא ידעו איך לעכל את האסון, ובעיקר איך לנחם את האם, אולם כעבור השבעה, האם ראתה חלום: בו הופיע אדם בעל תואר פנים בוהק, זקן לבן, הביט לעברה וקרא, אמא! היא שאלה אותו מיהו? הוא סיפר שהוא מתקופת בעלי התוס', ובחיי דאג לקהילה, ורק מקווה היה חסר, לשם כך הורידו אותו לעולם הזה, וכנולד למשפחה שבנו את המקווה, השלים את תיקונו בעולם.

אמונה (ב): סיפר אברך ששהה בכיה"כ בשכונת הר נוף בזמן התפילה, הוא התחבא מתחת לשולחן, וראה את הטבח הנורא של צמאי הדם, ובשלב מסוים רץ וברח למטבח הנמצא בקומה התחתונה, הוא נעל את הדלת, כעבור חצי שעה, דפקו השוטרים על הדלת מחשש שיש עוד מחבלים, הוא פתח את הדלת, וארבעה רוכים שלופים לעברו, הנה הוא! שמע ישראל.. אני יהודי, והוא ניצל פעם שניה.

השאלה: האם יש מניעה לומר על ילד: "כפרה עליך"?

יח. דף עא. קנה סנדקאות והתברר שהילד גוי.
נתבאר בגמ' מילת גר והטפת דם ברית כשנולד מהול.

השאלה: קנה סנדקאות בכסף רב ולאחר ימים התברר שהילד גוי, האם היו מקח טעות?

יט. דף עב. מילה ביום השמיני לפני השקיעה.
נתבאר בגמ' דין מילת קטן שעבר זמנו שנימול ביום.

השאלה: בנו היה חולה ואמרו שהברית לא תהיה בזמנה, ולפתע בצהרי יום השמיני סמוך לשקיעה חלה תפנית, האם ימול אותו מתלמד, ובלי מנין וסעודה?

כ. דף עג. סב חילוני ביקש מנכדו לחם.
נתבאר בגמ' שלמה המלך תיקן עירובין ונט"י.

השאלה: סב חילוני ביקש מנכדו לחם, ויודע שהסב לא יטול ידיו ויברך האם יתחמק?

כא. דף עה. אונן ברחיצה בחמין.
נתבאר בגמ' דין אונן למעשר ותרומה.

השאלה: האם מותר לאונן לרוחץ בחמין או להסתפר לפני ההלוויה?

כב. דף עו. הליכה לחתונה חילונית בכדי למנוע פריצות.

נתבאר בגמ' גדרי הפריצות האסורה לנשים.
השאלה: אשה שהוזמנה לחתונה של חברה לעבודה, ואם תלך ימנעו מריקודים מעורבים, האם חייבת ללכת?

כג. דף עז. העמדת אשה למכור בחנות.
נתבאר בגמ' אין דרכה של אשה לקדם כי כל כבודה בת מלך פנימה.

השאלה: אברך שפתח חנות ויש לו אפשרות או שאשתו תמכור, או שישכור מוכר מה יעדיף?

כד. דף עח. פרוסום ממזר גדול.
נתבאר בגמ' ובשו"ע יו"ד (רסה,ב) שצריך לפרסם את הממזר כיון שאם לא יפורסם לא יאריך ימים.

השאלה: בחור ישיבה שגילו שהוא ממזר, האם מותר לתלות מודעה על זהותו?

כה. דף עט. קניית מוצרי יסוד מחנות המוכרת גם "דבר אחר".

נתבאר בגמ' מוטב שתעקר אות בתורה ולא יתחלל ש"ש בפרהסיא.

השאלה: האם מותר לקנות מוצר כשר סגור, מחנות המוכרת דבר אחר?

כו. דף פ. נערה עם קול עבה היא מום.
נתבאר בגמ' סימני איילוניות וא' מהם קולה עבה.

השאלה: האם מותר לומר בכירורים על נערה, שקולה עבה?

נשגר ברכת ישר כח, לכל הנושאים ונותנים עמנו, הגאונים הגדולים שליט"א הרב יצחק זילברשטיין. הרב שמואל פנחסי. הרב דוד אסולין. הרב אשר חנניה. הרב אברהם בן חיים. הרב שלמה שעניו. הרב שריאל רוזנברג. הרב ציון בן אדיבה. הרב אברהם חיים הרש. הרב משה כהניאן. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ. הרב ירון אשכנזי.

הימים הנוראים, ומכר כלכו לשם כך, האם יש מניעה לקחת ממנו?

ט. דף סא: תקנה למי שלא קיים פו"ר.
נתבאר בגמ' חיוב פו"ר, ועונש הנמנע ממנו.

השאלה: אדם שיש לו רק בנות, האם ילמד תורה לאחרים שהרי שנינו בסנהדרין (יט) כאילו ילדו?

י. דף סב. קטן קבע מזוזה בחדרו והגדיל.
נתבאר בגמ' גר שהיו לו בנים בגיותו, הם פוטרים אותו מפו"ר.

השאלה: קטן שקבע מזוזה בחדרו ולאחר מכן הגדיל, האם צריך להסיר ולקבוע שוב?

יא. דף סג. נמנע מלקנות ברשת המעסיקה ערבים.

נתבאר בגמ' שעבד אין לו חייס שנא "עם החמור" עם הדומה לחמור.

השאלה: אדם שמילא עגלה וכשהגיע לקופה גילה שהם מעסיקים ערבים, השאיר את העגלה כך ויצא, האם הוא גזל?

יב. דף סד: קניית דירה במקום שפינו קברים.
נתבאר בגמ' דין וחומרת חטיו דשכבי, ואיסור פינו קברים ממקומם.

השאלה: אדם קנה דירה וגילה שבמקום הזה חפרו ופינו את הקברים, האם זו עילה לביטול המקח?

יג. דף סה. תלמיד המבקש לצאת בשיעור.
נתבאר בגמ' הסכנה שיש בהתאפקות עשיית צרכיו, המביאה לעקרות.

השאלה: תלמיד המבקש לצאת והמורה לא מאפשר לו ואינו יכול להתאפק, האם יצא ללא רשות?

יד. דף סו. לשנות תוצאה במבחן לאשה.
נתבאר בגמ' גדול השלום שהקב"ה שינה עבורו ופינו את הקברים, האם זו עילה לביטול המקח?

יז. דף סז. נשאה והתגלה שיש לה חוב גדול בביטוח הלאומי.
נתבאר בגמ' דין נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל.

השאלה: לאחר הנישואין גילה שאשתו חייבת חוב גדול לביטוח הלאומי, מי ישא בתשלום?

טו. דף סח. זריקת בנות ובמבה לקופים.
נתבאר בגמ' ובתוס' פרה של כהן מאכילים אותה כרשיני תרומה ולא מאכל הראוי לאדם.

השאלה: האם מותר לזרוק בננה לקוף או שיש בזה משום "כל תשחית"?

טז. דף ט. נשאה והתגלה שיש לה חוב גדול בביטוח הלאומי.
נתבאר בגמ' דין נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל.

השאלה: לאחר הנישואין גילה שאשתו חייבת חוב גדול לביטוח הלאומי, מי ישא בתשלום?

יז. דף ע. אמירת "כפרה עליך".
נתבאר בגמ' שהסבתא של הממזר אומרת "הריני כפרה עליו".

נשגר ברכת ישר כח, לכל הנושאים ונותנים עמנו, הגאונים הגדולים שליט"א הרב יצחק זילברשטיין. הרב שמואל פנחסי. הרב דוד אסולין. הרב אשר חנניה. הרב אברהם בן חיים. הרב שלמה שעניו. הרב שריאל רוזנברג. הרב ציון בן אדיבה. הרב אברהם חיים הרש. הרב משה כהניאן. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ. הרב ירון אשכנזי.

שאלות משולחן המערכת

(ציבור הקוראים מוזמן לשלוח שאלות אקטואליות)

א. אברך ששוכר דירה שאין לה מונה משלה, אלא מותקן ע"י בעה"ב, ולפי"ז הוא משלם, ונדוע לו שבמונה רגיל המחיר נמוך יותר כי הוא מתחשב לפי מס' הנפשות, האם יכול לקזז מהמחיר שדורש ממנו בעה"ב, בטענה שהוא מזיק לו?

ב. אדם המוחזק לדבר לשון הרע המקש פלאפון, האם יש להימנע מלתת לו?

ג. אדם חנה ללא תיו וקיבל דו"ח, הוא לקח את הדו"ח והניח אותו על רכב אחר שגם ללא תיו, ובזכות זה לא נתנו דו"ח לשני, הלה עולה חדש, לקח ושילם את הדו"ח, האם הראשון נק' גזלן?

ד. הכניס דיסקונקי למחשב, ומשום שהיה בו וירוס הושבת המחשב, האם חייב לשלם מחשב?

ה. אשה מבוגרת שבאה לטבול ושאלה הבלנית לשם מה? היא ענתה שהיא עולה להר הבית, האם חייבת למנוע ממנה?

ו. מוכר שגילה שהפועל שלו מביא סחורה משלו ומוכר ללקוחותיו, האם יכול לתבוע ממנו דמי נזק? והאם חייב לשלם לפועל משכורת?

ז. בקבוקי יין מזכוכית, שרוצים להמשיך להשתמש בהם האם צריכים טבילה?

ח. אשה שבאה לראיון עבודה, וטופס צריכה לענות אם היא בהריון, ואם כן סיכוייה להתקבל נמוכים, האם מותר לה לציין "שליילי"?

י. האם יש איסור "לא ילבש" בבגדי תינוקות? אשה הרוצה ללבוש את חליפת הבעל כשהם בחוץ וקר, האם מותר לה?

יא. האם מותר לשרוף חוברות עם חומר מסינרי המחולק בערים, ויש שם "שם ה'?"

תשובה כהלכה

ש. חילוני שנתנו לו לשתות וברך "שהכל", ולאחר מכן נתנו לו להניח תפילין וברך "שהכל", האם צריך לחזור ולברך?

ת. השיבנו הגה"ג אשר חנניה שליט"א (רפ"ש בתושח"י) שאינו יצא עפ"י מה שביאר המ"ב (סח"א) כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים ה"ז טועה, ואם שינה בנוסח הברכה אפי' חיסר כמה תיבות יצא, הואיל והיה בה אזכרה ומלכות וענין הברכה, ומשום כך הורה הגרשז"א (אשי ישראל לב) אם חתם בברכת רפאינו, רופא חולה עמו ישראל לא יצא, כיון שרפאינו נתקנה רק לחולי ישראל.

שאלת החודש

מתוך פניני הדף מס' 102

מעשה באברך שהזדמן לידו אדם עשיר אך קמצן. הלה דיבר על ליבו למען אברך כולל שהגיע עד פת לחם, עד ששבת אחת לא היה לו כסף לקנות ולפרוע, ואכלו הוא וזוגתו חלה עם "טונה". העשיר שמע, אך לא פתח את ידו. לאחר חודשיים הגיע העשיר ונתן סכום נכבד לאברך ע"מ שיעביר את הכסף לבעל ה"טונה". האברך חישב שכיום מצבו של האברך עם ה"טונה" השתפר, ומשום כך העביר את הכסף לאברך אחר שמצבו בכי רע.

א. האם מותר לו לשנות על דעת עצמו?
ב. באם הוא צריך להשיב לעשיר, אך האברך השני בזבז את הכסף, כיצד ינהוג? תשובת הרבנים: האברך הראשון לא זכה, ואין מוציאים מהשני.

מקורות ונימוקים: השו"ע יו"ד (רנג,ז), אם נתן לעני והתעשר, לא זכה ויתנו לעני אחר, אולם אין מוציאים מידו, אומנם אם הוברר שהיה עשיר בעת הנתנה, לא זכה ומוציאים מידו, ומסתבר שבנתנתו לא כיון לאדם מסוים אלא למי שיש לו מצב "טונה", ולכך אין להוציא מהאברך השני, ואי"צ ליידע את הנותן.

שאלות ותשובות מגיליון מס' 102

ש. האם יש להימנע מלחלק את קביעת המזוזות בחנוכת הבית, כיון שהראשון התחיל במצוה יגמור?

ת. השיבנו הרה"ג משה כהניאן שליט"א אין מניעה לחלק את המזוזות, אף שלגבי בדיקת חמץ כ' מג"א (תלב,ה) שהמצוה אחת, לגבי מזוזה כל פתח הוא מצוה נפרדת, וכפי שמדויק לשון השו"ע יו"ד (רפ"יח), ולגבי כיסוי הדם עיין כה"ח יו"ד (כחג), שאין לחלק את הכיסוי אם שחט כמה עופות, ומכל מקום אם באו לכבד רב לקבוע, וקבע את הבורג העליון, ראוי שיקבע את הבורג התחתון מדין המתחיל במצוה, וכך הורה מרן הגרע"י זצוק"ל הובא במעיין אומר (וכה).

ש. האם יש לעשות צוואה בגיל צעיר, שמא ימות, או דהוי פתיחת פה לשטן?

ת. השיבנו הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א יש ענין לכתוב צוואה אפילו בגיל צעיר, ואין בזה משום פתיחת פה לשטן, שהרי שנינו בשבת (קנג) שוב יום אחד לפני מיתתך, וכי אדם יודע מתי ימות? אלא

שארין לוקחים מהאשה סכום גדול.

ש. בן שאביו מעורער בנפשו ומנצל זאת לקחת כסף להימורים וכיו"ב, האם מותר לעוזר להעלים כסף לשמירה, ע"מ שיעמוד לאב בעתות מצוקה?

ת. הגה"ג שלמה שעיו שליט"א חייב העוזר להעלים מהבן, כיון שעו"כ מציל את כספו של האב כמבואר בפת"ח (גניבה,א,טז) ובספר חסידים (תקפה), ואף שהבן עושה עם הכספים צדקות, שהרי כל הרואה ממון חברו הולך לאיבוד חייב להצילו.

ש. יש לאדם סכום גדול, מה יעדיף, חלוקה של סכום קטן להרבה עניים, או סכום גדול לעני אחד?

ת. השיבנו הרה"ג אברהם חיים הרש שליט"א יש לחלק לעניים הרבה, עפ"י מה ש' הרמב"ם פיה"מ (אבות ג,טו) שהמודד לפעול מעשה נדיבות אלף פעמים וזה עדיף מאשר לתת סכום גדול לעני אחד, והוסיף הרה"ג מאיר סנדר עפ"י הח"ח שבזה ודאי ימצא עני אחד ביניהם, וכ"ד הרה"ג גמליאל רבינובין שליט"א.

ש. רב שבחרוהו להיות בורר על דירה במחלוקת, האם ראוי לקנותה לאחר הפסק?

ת. השיבנו הגה"ג מורנו הרב יצחק זילברשטיין שליט"א יש לחלק אם בזמן הבוררות הדירה כבר היתה הדירה מוצעת למכירה אז יש מקום לחוש שהטה הדין, ואיכא חשדא, אומנם אם לא יצאה למכירה בשעת הבוררות, מותר לו לקנותה, דאין אדם חוטא לאחר זמן.

ש. אשה ששמעה ברדיו כלה זועקת לעזרה ועלתה לשידור והתחייבה סכום גדול ובעלה מתנגד, האם חייבת לשלם?

ת. הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א אינה חייבת לשלם, עפ"י המבואר בב"ש אהע"ז (צא,ג) אשה הנושאת ונותנת שנדרה לא על דעת בעלה, חייב בעלה לשלם, ויתרה בה שלא תידור עוד, אומנם ביו"ד כ' הפת"ש (רמחג) שבכל גונוי פטור מלשלם, ובשו"ע חו"מ (צו) נתבאר שגם אשה נו"ז אין בעלה חייב לשלם דברים גדולים, ובשו"ע יו"ד (רמח,ד) כ'

כל יום יזכיר לעצמו שקיצו קרב, ומצאנו להרבה גדולים שכתבו צוואה ולאחר מכן האריכו ימים, ומצאתי בס' הברית (עמ' 351) המיוחס לכן דורו של הגר"א מוילנא שכתב ראוי לכל אדם לכתוב צוואה בצעירותו, ויוסיף ויחד שנה כל שנה.

ש. מעשה באדם שאינו מתפללי ביה"כ שעלה בשבת בבוקר ובמנחה, וכשבא במוצ"ש לשלם, התברר שקנה עליית כהן אף שאינו כהן, האם צריך לשלם עשרה זהובים לכהן כדין חוטף מצוה?

ת. השיבנו הגה"ג דוד אסולין שליט"א שאינו חייב לשלם עפ"י המבואר בחו"מ (שפכ) החוטף מצוה מחברו חייב לשלם עשרה זהובים, אולם בזה"ז לא גובים כיון דהוי קנס, כ' ובטור יו"ד (כתח), כ' אפי' אם עמד ישראל במקום כהן אינו צריך לשלם, וכ' הט"ז (ח) מכל מקום צריך לייסו.

ש. אברך המתכנן לעזוב כולל, ומגיע בתחילת הזמן רק לקבל את הצ'ק האם עובר באיסור הנ"ל?

ת. השיבנו הרה"ג ירון אשכנזי שליט"א אין לאברך להגיע אם עי"כ יגרם נזק שלא קבלו עוד אברך, ואם ראש הכולל אינו מוכן לשלם לו, יתבענו לד"ת, ובה יש מח' גדולה בפוסקים, האם תשלום לאברך הוא מדין צדקה, כמבואר באבקת רוכל (ב) או שדינם כפועלים כמבואר בפת"ח (פועלים, ד, ח) ובשו"ת שה"ל (ת, שטו). והמנהג שכולל משלם על תקופת בין הזמנים אף שהאברך עוזב, בתנאי שנשאר עד סוף הזמן.

ש. שני אולמות הסמוכים זה לזה, והכספות סמוכים וקיר מפרידם, ונמצאה מעטפה ליד אחת הכספות אלא שהשם של ב' המשפחות היה כהן, עם מי הצדקה?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א יש להבחין במציאות, אם המעטפה קרובה לאחת הכספות, יש ליחסה לקרובה, שהרי שנינו בשקלים (זא), מעות שנמצאו בין השקלים לנדבה, קרוב לשקלים יפלו לשקלים, קרוב לנדבה יפלו לנדבה, ואם נמצאה באמצע, יש לוודא למי מהמשפחות חסרה מעטפה, ואם א"א לברר יחלוקו.

ש. ככדו סבא בסנדקאות, ואיחר משמעותית, וישב בנו תחתיו, האם צריך לקום באמצע ולתת לסבא?

ת. השיבנו הרה"ג חיים שירי שליט"א יש לבן לקום ולכבד את אביו, עפ"י המבואר בשו"ע (קלה, ז), אם לא היה כהן ונכנס לפני שישאל בירך נוטלים את העליה מישאל לכהן, ובנידון דידן שמצות כיבוד אב מדאורייתא, וכפי שמצאנו בדיני חליצה, אם הבכור לא היה כאן והתחילו את התהליך, והגיע הבכור, מפסיקים הכל ומעבירים לבכור.

ש. ולד מאם פונדקאית למי הוא מתייחס, והאם דינו כשתוקי?

ת. מאת המערכת: דין זה שנוי במח' בין גדולי הפוסקים, לדעת ר"ה ר"ה הגאון ר' זלמן נחמיה

גולדברג שליט"א ועוד הסוברים שהפונדקאית היא הקובעת את זהותו של הילד ואם היא גויה הילד צריך גיור, ומאיך דעת הגר"ש עמאר שליט"א שהולד מתייחס להורים היהודים, והולד כיהודי לכל דבר, נפקא מינא למילת ולד הנוולד מפונדקאית גויה, האם מלין אותו ומברכים ככל ולד או כמילת גר, ובכל שאלה יש לפנות לגדולי ישראל שיכריעו בענין.

ש. האם ניתן לזהות גנב על פי גודל הפסיעות בבזבז, ולחייבו?

ת. השיבנו הגה"ג שריאל רוזנברג שליט"א אין להוציא ממון עפ"י אומדנא, ואף שנתבאר במס' יבמות (מב) לגבי חליצה שניתן לבדוק מעוברת לפי פסיעותיה שהן עמוקות, לגבי ממון לא אזלינן בתר הרוב, אלא בראיה ברורה.

ש. מעשה בבחור שהוצעה לו נערה אלא שהיתה לו תקרים עם אביה, וכשבא לראות את מי הציעו שלח הבחור את חברו, והאב אישר להיפגש, והשידוך נסגר, האם הוא מקח טעות?

ת. השיבנו הגה"ג שלמה שעיו שליט"א אין בזה מקח טעות כיון שהאב לא יכול לכפות על בתו למי להינשא, ושנינו בנדרים (כז): מותר להצהיר במכס על מאכל שהוא של תרומה אף שאינה של תרומה כיון שבאים להפסידו שלא כדין, וכן ביאר בגר"ש (שיחות מוסר) את ענין גניבת הברכות ע"י יעקב, שאמת ושקר זה לא לפי מה שאנו מבינים, אלא לפי תוצאת האמת עיי"ש.

ש. אדם שציווה שיקברוהו ב-ם אלא שהשלג הכבד מונע זאת מה יעשו?

ת. השיבנו הרה"ג ציון בן אדיבה שליט"א יש מקום להלינו עבור צוואתו, עפ"י מה שכ' המ"ב (תקכו, כב) מי שציווה שיקברוהו בקברי אבותיו ולא הסתדר, מותר להלינו עד שיתאפשר לקברו, אומנם כאן שאינו קברי אבותיו, יש לדון האם יש מעלה להיקבר ב-ם, ובשו"ת שכט הלוי (ברז) צידד שמא הענין בבית קברות סמוך לחומה, אבל הר המנוחות שהוא מחוץ ל-ם, אינו כמעלת י-ם עצמה, ולכך יש לבחון אם רצונו היה עז יש להלינו שזהו כבודו.

ש. זוג שאשה עובדת, ומכניסה הכנסה יפה, ובעלה יושב ולומד ב"ה, ויש להם בן ת"ח דחוק, והאב לא מוכן לעזור לו בסכום גדול, ולאשה יש כסף מהצד, כיון שמקבלת החזר הסעות שלא כולל במשכורת, האם מותר לה לתת סכום זה לבנה שלא בידיעת בעלה?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א אסור לה לעשות כן, כי כל מה שקנתה אשה קנה בעלה, ואף לפי דעת הבית מאיר, שאשה לא חייבת לעבוד מחוץ לבית, לא גרע ממצאיה ששיכת לבעלה, אומנם אם כבר נתנה לבן, אי"צ להחזיר, וכ"פ השו"ע (אהע"ז צ"א), ורק אם הבעל לא מביא כלל פרנסה לבית יש להקל עפ"י מה שכ' המהרי"ט בשם

המל"מ שנשים הסוחרות אין מעשה ידיהן לבעליהן, והגר"ש שעיו שליט"א הוסיף אם האשה מצטערת ונוסעת באוטובוסים במקום במוניות וכיו"ב יכולה לתת כיון שנהפך להיות ממון שלה עפ"י המבואר בדגמ"ר אהע"ז (ע), ולדעת הגר"ד אסולין שליט"א עפ"י החכמ"א (קמז, ז) בשם מהר"ם מינץ, שכ' אשה עשירה יכולה לתת לקרוביה בלי רשות בעלה ואין הבעל יכול למחות, וכ"כ ערוה"ש (יו"ד רמח"א) וכל שכן לבנה.

ש. משפחה שיש לכל הילדים ביטוח משלים, ולכל ילד יש זכות, לקנות פעם בשנה משקפיים ב-20 ש, האם מותר לאמא להשתמש עם זכות של א' הילדים שאינו זקוק למשקף, עבור אחיו שזקוק לב' זוגות בשנה?

ת. השיבנו הגה"ג שלמה שעיו שליט"א אסור להם להעביר את הזכות לילד השני, עפ"י מה שנתבאר בשו"ע חו"מ (רכה) כל תנאי שבממון קיים, ובדרך כלל נתינת הזכות היא אישית, אלא אם נתנו הסכמה מפורשת שאז הכל לפי התנאי, אולם הגה"ג דוד אסולין שליט"א סובר מכיון שהורים משלמים את הביטוח, הזכות שייכת להם, כמספר הילדים ורשאית להעביר לילדה השני את הזכות.

ש. קרח שמציעים לו להזריק דיו בדמות שערות מתחת לעור, וכך לא יראה קרח, האם הוא חציצה בתפילין?

ת. השיבנו הרה"ג משה פנחסי שליט"א אין בזה חציצה, מביור שערךנו במכון העורך זאת, ישנו הבדל בין קעקוע המוחדר לעור בג' שכבות, לבין הדמיית שיער שמוזרקת לשכבה אחת בלבד, ואין בזה קעקוע כעין מה שכ' מרן הגר"ע טהרת הבית (געמ' כט) לגבי איפור קבוע, ולגבי חציצה לתפילין נתבאר בשו"ע (כז) כל לנוי אינו חוצץ, וכך הורה הגר"א יוסף שליט"א, ומשום לא ילבש ליכא, כיון שיש הרבה גברים בזה"ז שעושים כן.

ש. זוג הנוסע לארה"ב עשה מכירה, אשה קנתה מעיל מהזוג, וכשבאה ללבושו לאחר זמן, מצאה בו 500 יורו, האם צריכים לחפש את הזוג ולהשיב?

ת. השיבנו הרה"ג אלחנן פרץ שליט"א חייב להשיב לבעלים כיון שהכסף בבגד הוא סימן, והם יתנו סימנים, ולא דמי למוכר בדיל ונמצא זהב, המבואר ברמ"א (רלב"ח) ששיך לקונה כיון שהבעלים ידעו מזה אלא ששכחו.

ש. ההכשרים המוכרים "אוצר בית דין" בשווקים החילוניים, האם עוברים על לפני עיוור, כיון שהקונים לא ישמרו על הקדושה?

ת. השיבנו הגה"ג שלמה שעיו שליט"א אסור לעשות כן בפירות שביעית, והעושה כן עובר על לפני עיוור, אומנם בירקות שישיית שנכנסו לשביעית, נח' הפוסקים בדינם, ולכך יש שעשו מזה אוצר בי"ד בכדי שיחמירו כקדושת שביעית, ובזה דינו קל יותר.